

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1228400/2

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב הראשי לישראל הרב דוד ברוך לאו – נשיא

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד דוד רוזן)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד שרה אנג'ליקה סדיקוב)

הנדון: האחריות ליצירת אפשרות לקיום הסדרי שהות למרות ריחוק פיזי – על מי?

החלטה

לפניי בקשה למתן רשות ערעור על החלטת בית הדין האזורי בעניין הסדרי השהות בין המבקש (להלן גם: האב) לבין בתם המשותפת של הצדדים.

האם, המשיבה, אשר נתבקשה להגיב על הבקשה נמנעה מלעשות כן. ראוי לציין כי עיון בתיק בית הדין האזורי ואף בהחלטה נשואת הבקשה מלמד כי מדובר לכאורה בהתנהלות שיטתית מצידה של האם – התנהלות הראויה לביקורת וייתכן שלעתיד לבוא אף יהיה בה כדי לחייב את האם בהוצאות משפט.

בהעדר תגובה נבחן את הבקשה כפי שהיא לפנינו לגופה.

לבקשה זו קדמה בקשה קודמת שבעניינה ניתנה החלטתו של חברי הרה"ג א' אהרן כץ כדלהלן (ההדגשות אינן במקור):

לפנינו בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית הדין הרבני האזורי חיפה שדחתה את בקשת המערער להורות למשיבה לשוב ולהתגורר בנהריה, קבעה את משמורתה הזמנית של בתם של הצדדים בידי המשיבה ואת הסדרי השהות בינה לבין המערער – האב והעמידה את מזונות הבת על סך 1,300 ש"ח.

לאחר עיון בבקשה ובצדפותיה ובתיק בית הדין האזורי מחליט בית הדין לדחות את בקשת רשות הערעור.

נאמר קצרות כי דחיית הבקשה להורות למשיבה לשוב ולהתגורר בנהריה היא מובנת מאליה: מגוריה של המשיבה כשלעצמה הם עניינה הפרטי. עשויה להיות להם במצבים מסוימים השלכה על תביעת גירושין או כתובה, במצבים אחרים עשויה להיות להם השלכה על סוגיית המשמורת והסדרי השהות. אך הוראה בדבר מגורי המשיבה עצמה במקום זה או אחר – הלכתית יש לה מקום אולי במסגרת דיונים בשלום בית וב'מורדת', אך מעיון בתיק נראה שלא זה העניין העומד על הפרק מאחר שפני הצדדים לגירושין והמערער עצמו הוא שדרש אותם, הוציא את המשיבה מביתו ואף טען טענות שעל פיהן אסורה היא לשוב לביתו (וגם בקשתו הנוכחית אינה שתשוב שמה אלא שתתגורר במקום אחר

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בעירו), וכדברי בית דין קמא, ומשפטית – ספק רב אם יש לבית הדין סמכות להורות עליה כלל ועיקר.

נוכח האמור אין מקום למתן רשות ערעור על החלטה זו.

לעניין המשמורת אכן עשוי בית הדין לשקול בין השאר וכאמור לעיל גם את התרחקות האם ממקום מגורי הצדדים המשותף, זהו כמובן רק אחד משיקולים רבים שיש להביא בחשבון.

כך או כך החלטת המשמורת היא זמנית, בנסיבות העניין ובלי לקבוע מסמרות נראה כי לפחות כהחלטה זמנית היא סבירה ואין בית הדין רואה מקום ליתן רשות ערעור עליה. לכשיקבע בית הדין את המשמורת הקבועה תעמוד זכות הערעור לכל אחד מהצדדים שיראה עצמו נפגע מן ההחלטה.

המזונות והסדרי השהות שנקבעו גם הם זמניים כנגזרת מעצם היות המשמורת זמנית.

סך המזונות שנקבע הוא ברף הנמוך – אף שאין בכך כדי למנוע מהמערער לטעון כי נסיבותיו מצריכות פסיקה נמוכה יותר – ואינו רחוק מאוד מזה שביקש המערער שייפסק. בנסיבות אלה אין מקום לתת רשות ערעור על החלטה שהיא זמנית במהותה.

אשר להסדרי השהות:

המערער מעלה טיעונים כבדי משקל לכאורה לטובת עתירתו לשינויים, וממבט ראשון היה נראה שאולי בסוגיה זו יש מקום לשקול מתן רשות ערעור, אלא שעיון בתיק בית הדין האזורי מלמד לכאורה כי מלבד אמירה סתמית בדיון בדבר היותה המערער אדם חולה המתקשה בנסיעות – לא הועלתה טענה זו בפני בית דין קמא. אסמכתאות בעניינה שהוגשו בערעור לא הוגשו לבית דין קמא – ועל כל פנים לא בהקשר זה.

בנסיבות אלה לא קמה זכות ערעור אף כשמדובר בהחלטה קבועה ועל אחת כמה וכמה שאין מקום למתן רשות ערעור על החלטה זמנית.

על כל אלה נוסף ונאמר כי דומה שהסדרי השהות שנקבעו תואמים את אלה שביקש המערער עצמו מבית דין קמא אך לפני כשלושה חודשים. תמוהה אפוא עתירתו להסדרים שונים, וגם אם יוכל לתרצה בהרעת מצבו הבריאותי או באמירה 'סבור הייתי שאני יכול לקבל ואיני יכול לקבל' – בכל הנוגע להסדרים אלה ולנסיעות הכרוכות בהם – מקומה של אמירה זו היה צריך להיות בבקשה מסודרת, מנומקת ומלווה באסמכתאות מתאימות שהייתה מוגשת לבית דין קמא.

נוסיף ונאמר כי לא מן הנמנע שהסדרים מעין אלה שמבקש המערער היו אף מתקבלים במלואם או בחלקם, ולו לאחר מו"מ ובסיוע בית הדין או יחידת הסיוע, על דעת המשיבה והיו יכולים להיקבע בהסכמה ושלא בפסיקה.

גם נוכח האמור ברי כי אין מקום למתן רשות ערעור.

הדרך הנכונה להעלאת בקשותיו של המערער לשינוי הסדרי השהות שנקבעו, ובכלל זה גם להמצאת נימוקיו הרפואיים והאסמכתאות להם, היא הגשתם בבקשה לבית הדין האזורי.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אכן מעיון בתיק בית הדין האזורי נראה כי האב עשה את אשר הורתה לו ההחלטה האמורה ועתר לבית הדין האזורי בבקשה לשינוי ההסדרים, בקשה שאליה נלוו גם אסמכתאות לכאורה לטענתו.

המשיבה לא הגיבה לבקשה, אף שבית הדין הורה לה פעם אחר פעם להגיב עליה – וכבר הערנו על התנהלות לא ראויה ולא מכובדת זו מצידה. אף על פי כן דחה בית הדין את הבקשה וזאת על בסיס עובדה אחת בלבד – היות מעברה של האם, המשיבה, עם הבת למקום מגוריהן החדש מעבר שבהסכמה ושאינו בגדר 'חטיפה'. בית הדין לא התייחס לגופן לטענות שהעלה המבקש, האב.

בזהירות המתבקשת ובלי לקבוע דבר לגופו של עניין נעיר כבר עתה כי לדעתנו לא זו הדרך לבחינתן של בקשות ממין זה. לא די בעובדה שמעבר דירה עם הבת המשותפת אינו 'חטיפה' כדי לקבוע שהאחריות לקיום הסדרי השהות, על הנסיעות הכרוכות בה, תהיה מוטלת על האב לבדו – ודאי לא כשהוא מעלה טיעונים בדבר אייכולתו לעשות כן. ייתכן שהאמת אינה כטענותיו של האב, אלא שאת זאת – חובת בית הדין לברר, ועל אחת כמה וכמה שכשהאם כלל לא הכחישה טענות אלה – שייטכן שהיה מקום אף לקבלן כהווייתן וללא בירור נוסף בשל שתיקתה של המשיבה שהיא כהודאה – אך לכל הפחות מתבקש היה שלא להתעלם מהן ללא בירור.

אב זכאי להתראות עם בתו, ובת זכאית להתראות עם אביה, גם אם הפירוד בין ההורים היה בהסכמה או על פי החלטה שיפוטית וגם אם בשל פירוד זה התרחק מקום מגורי הבת ממקום מגורי האב – ברשות ובסמכות ולא בחטיפה.

השאלה היא כיצד תמומש זכות וחובה זו ואם האחריות על כך מוטלת לפתחו של האב, לפתחה של האם או מחולקת בין שניהם. התשובה לשאלה זו גם היא אינה נגזרת – אף במקרה רגיל – רק של השאלה אם מדובר בחטיפה או לא, ועל אחת כמה וכמה כשיש נסיבות המקשות על האב, לפי הנתען, להגיע אל הבת ולקחת אותה אליו להסדרי השהות – שיש להביא נסיבות אלה בחשבון.

נסיבות אלה נטענו והובאו להן אסמכתאות לכאורה עתה לפני בית דין קמא אך לכאורה בית הדין לא הביאן בחשבון כלל, משכך קמה עילה לערעור – לו הייתה ההחלטה המדוברת החלטה קבועה, וקם גם טעם צודק למתן רשות ערעור אף שמדובר בהחלטה זמנית.

נוסיף כי בענייני הסדרי השהות עם ילדים ראוי לתת רשות ערעור ביתר קלות גם כשמדובר בהחלטות זמניות שכן את הימים שבהם לא התראו הורה וילדיו אין להחזיר וכלפיהם ההחלטה הזמנית – קבועה היא, אף אם בימים שיבואו לאחריהם ישובו ההורה וילדיו להתראות, וזאת לבד מהחשש הקיים תמיד כי הזמני ייהפך לקבוע, גם אם לא מכוחן של ההחלטות השיפוטיות עצמן אלא מכוחה של המציאות ותוך יצירת ניכור הורי.

מסקנה ומתן הוראות

סוף דבר:

א. בקשת רשות הערעור מתקבלת.

ב. האב ישלים את ההליכים הדרושים (לרבות תשלום הפרשי האגרה בין בקשת רשות ערעור לערעור) ולאחר מכן תקבע מזכירות בית הדין מועד מוקדם לדיון בערעור.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. בנסיבות העניין, נוכח האמור עד כה ובייחוד נוכח העובדה שהמשיבה ביכרה שלא להגיב לבקשה כלל, על אף החלטת בית הדין שביקשה את תגובתה, אין אנו מוצאים לנכון להתנות את שמיעת הערעור בהפקדת ערובה להבטחת הוצאות המשיבה אם יידחה הערעור.

ד. החלטה זו מותרת לפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם האישיים של הצדדים.

ניתן ביום ד' בתשרי התש"ף (03.10.2019).

הרב דוד ברוך לאו – נשיא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה